

10.2.2017

Dnro 576/4/16

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Niemelä

HELSINKI LAIMINLÖI TYÖLLISTÄMISVELVOITTEEN

1

KANTELU

Kantelija pyysi 9.2.2016 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Helsingin kaupungin menettelyä hänen velvoitetyöllistämisasiassaan. Kantelijan mukaan hänen ansiosidonnainen työttömyyspäivärahasa päättyi 11.11.2015, minkä jälkeen hän on saanut työmarkkinatukea. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto on kantelijan mukaan tehnyt lokakuussa Helsingin kaupungille ilmoituksen kantelijan työllistämiseksi.

Kantelija kertoo ottaneensa itse yhteyttä kaupunkiin 30.11.2015 ja toimittaneensa kaupungin pyynnöstä ansioluettelonsa kaupungille seuraavana päivänä. Kaupunki ei ollut kuitenkaan palannut asiaan kantelupäivään mennessä. Kantelija katsoo kärsineensä menettelystä taloudellista vahinkoa esittämänsä laskelman mukaisesti.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Kaupungin selvitys

Helsingin kaupungin selvityksessä selostetaan tapahtumatiedot samoin kuten kantelussa. Kaupungin mukaan sen tarjoamiin määräaikaisiin tehtäviin suhteutettuna kantelijan koulutus ja työhistoria olivat niin spesifejä, ettei hänelle ollut mahdollista tarjota soveltuvaa työtä. Hänelle ei siis pystytty tarjoamaan kolmen kuukauden kuluessa hänen koulutus- ja työhistoriaansa vastaavaa työtä. Kaupungin mukaan lähtökohtana työllistämistoiminnassa on kuitenkin, että työllistettävällä henkilöllä on toiveita tietynlaisista työtehtävistä ja niihin toiveisiin pyritään mahdollisuuksien mukaan vastaamaan. Kaupungin mukaan ei voida olettaa, että missään kunnassa olisi koko ajan vapaana koko ajan tietynlaisia tehtäviä.

Kaupungin mukaan kantelijaan oltiin kantelun jälkeen yhteydessä 19.2.2016. Kantelija ilmoitti aluksi 22.2., että hän odottaa kanteluratkaisun asiassa. Lopulta kaupungin edustaja ja kantelija tapasivat 2.3. ja kartoittivat mahdollisia vaihtoehtoja tuolloin. Kaupungin mukaan kantelija aloittaa todennäköisesti toiveidensa mukaiset työt toukokuussa 2016.

3.2

Oikeusohjeet

Perustuslain 21 § 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslaissa säädetty käsittelyn joutuisuusvaatimus on toistettu hallintolain 23 §:ssä, jonka mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työttömälle työnhakijalle turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään kuntoutukseen tai työvoimakoulutukseen, jos hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta.

Pykälän kolmannessa momentissa säädetään, että jos 1 momentissa tarkoitettu työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa työttömyysturvallaista tarkoitettua työllistymistä edistävää palvelua, kuntoutusta tai palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa, hänen kotikuntansa on työ- ja elinkeinotoimiston osoituksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi (työllistämiselvoite). Kunnan on järjestettävä työntekomahdollisuus siten, että työllistettävä voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyessä.

Neljännän momentin mukaan työllistämiselvoitteen perusteella järjestettävän työn tulee olla alan säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 31 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava työllistämiselvölliselle kunnalle tämän työllistämiselvöllisyydestä. Työllistämiselvöllisyydestä tulee käydä ilmi työllistämiselvoitteen peruste, työllistettävän koulutus ja työkokemus sekä muut työllistämisen kannalta tarpeelliset tiedot.

3.3

Kaupungin menettelyn arviointia

Saamani selvityksen perusteella katson, että Helsingin kaupunki on laiminlyönyt julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työllistämiselvoitteensa. Kantelija on käytettävissäni olevan selvityksen perusteella täyttänyt laissa säädetyt edellytykset ja työ- ja elinkeinotoimisto on osoittanut Helsingin kaupungin tarjoamaan hänelle velvoitetyötä. Kaupungin olisi käsitykseni mukaan tullut toimia asiassa siten, että kantelija olisi voinut aloittaa työn ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahansa enimmäisajan täytyessä.

Kaupunki on vedonnut asiassa siihen, että sillä ei ollut tarjota kantelijalle suoraan hänelle soveltuvaa työtä. Työ- ja elinkeinotoimistot ovat siis velvollisia toimittamaan kunnille osoituksen yhteydessä tietoja työnhakijan koulutuksesta ja työhistoriasta. Kaikkien osapuolten kannalta on tietenkin hyvä, jos tarjottu työ vastaa työnhakijan osaamista. Laissa ei ole kuitenkaan säädetty tarjottavan työn osalta lopulta muuta kuin että sen on oltava alan säännöllisen työajan mukaista työtä. Käsitykseni mukaan soveltuvan työn etsimisen tulisi tapahtua heti siinä vaiheessa, kun kunta saa ilmoituksen velvoitetyöllistettävästä henkilöstä. Juuri tämän vuoksi myöskin työhallinnolle on säädetty velvollisuus tehdä osoitus vähintään kaksi viikkoa ennen päivärahaoikeuden päättymistä. Lain mukaanhan kunnan tulisi järjestää asia siten, että velvoitetyö käynnistyisi heti työttömyyspäivärahan päätyttyä. Tässä tapauksessa Helsingin kaupunki ei ole selvityksessään edes väittänyt ottaneensa osoituksen saatuaan yhteyttä kantelijaan, vaan ensimmäinen kontakti on tapahtunut kantelijan aloitteesta 30.11.2015.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen Helsingin kaupungin menettelyn lainvastaisuudesta kaupungin tietoon. Korostan kaupungille velvoitetyöllistämistä koskevien säännösten asianmukaista noudattamista. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Totean edelleen, että kantelija on ilmoittanut kärsineensä taloudellista menetystä kaupungin menettelyn johdosta. Hän on esittänyt menetyksistään oman laskelmansa käyttäen lähtökohtana sitä, että kaupunki ei hänelle velvoitetyötä tarjoa. Puhelimitse saadun tiedon mukaan kaupungin selvityksessään mainitsema velvoitetyö on toteutunut touko-lokakuussa.

Tilanne on siis muuttunut kantelijan kantelussaan esittämästä. Kantelijan subjektiivinen oikeus velvoitetyöhön välittömästi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan päättymisen jälkeen on kuitenkin viivästynyt Helsingin kaupungin lainvastaisen menettelyn johdosta. Tästä viiveestä on nähdäkseni aiheutunut kantelijalle taloudellista menetystä.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi. Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on katsottu, että oikeusasiamies voi perusoikeuksien valvontatehtävänsä puitteissa tehdä perusoikeuksien loukkausten johdosta hyvitysesityksiä. Tavoitteena tulee nähdäkseni olla se, että viranomaisen tulee pyrkiä saattamaan tilanne vastaamaan sitä, mikä se olisi ollut ilman perusoikeuden loukkausta.

Edellä kerrotun perusteella kehotan Helsingin kaupunkia ottamaan asian käsiteltäväkseen hyvitysesityksenä, arvioimaan menettelyään velvoitetyön toteutumisen viivästymisessä sekä korjaamaan menettelystään mahdollisesti syntyneen epäkohdan. Kaupunki pyytäneen tarvittaessa myös kantelijalta selvitystä asiaan. Pyydän kaupunkia ilmoittamaan minulle 28.4.2017 mennessä toimenpiteistään asiassa.